

скоротиться ще на 10 млн. до 2050 року. Крім того, до 2050 року, за прогнозами, майже половина населення матиме вік понад 45 років. Частка осіб віком 60 років і більше збільшиться до 2050 року в 1,5 разу, а осіб віком 80 років і більше за цей же період збільшиться в 3,4 разу.

Наразі немає жодних підстав говорити про якесь покращення з точки зору відтоку трудових ресурсів з України. Держава має докласти максимум зусиль задля збереження потенціалу молоді та ефективного його використання в Україні. Лише радикальні кроки в молодіжній, соціальній політиці можуть вберегти Україну від прірви.

Список використаних джерел:

1. Міграція як чинник розвитку в Україні. Київ – 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf
2. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 49-50, ст.463). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/761-19>
3. Січко С.М. Міжнародна трудова міграція як форма міжнародних економічних відносин. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/24.pdf>
4. Національний банк України. Статистика зовнішнього сектору. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=65613&cat_id=44446#2
5. Гроші додому: чому українські заробітчани зменшили кількість переказів в Україну. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://golos-info.com/index.php/suspilstvo/item/1932-hroshi-dodomu-chomu-ukrainski-zarobitchany-zmenshyly-kilkist-perekaziv-v-ukrainu>
6. Міграція в Україні. Факти і цифри. 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf
7. Міграція в Україні. Факти і цифри. 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iom.org.ua/sites/default/files/ukr_ff_f.pdf

Камінська О.В.

*кандидат економічних наук,
голова циклової комісії туристичного обслуговування,
Тульчинське училище культури*

ФАКТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ І ПРОДУКТИВНИХ СИЛ

Проблема переходу України та її регіонів до сталого розвитку є однією з найважливіших проблем сучасності. Сталий розвиток має забезпечити високу якість життя нинішнього та майбутнього поколінь українського народу на основі економічного зростання, формування соціально орієнтованої ринкової економіки, раціонального споживання матеріальних ресурсів.

Матеріальну базу соціально-економічного потенціалу сталого розвитку економіки формує економічний потенціал – рівень економічної могутності країни, наявних ресурсів і можливостей забезпечити розширене відтворення, суспільні потреби та соціально-економічний прогрес суспільства. Він охоплює потенціал продуктивних сил, техніко-економічних, організаційно-економічних, відносин економічної власності та господарського механізму, їх діалектичну взаємодію.

Економічний потенціал можна розглядати також як сукупну здатність економіки країни, її галузей, підприємств, домогосподарств здійснювати виробничо-

економічну діяльність: виробляти продукцію і товари, надавати послуги, задовольняти запити населення, суспільні потреби, забезпечувати розвиток виробництва і споживання [3; 5]. Він може бути представлений у вигляді комплексу взаємопов'язаних потенціалів: науково-технічного, еколого-економічного, природно-ресурсного, промислово-виробничого, аграрно-промислового, інноваційного, інвестиційного і соціального розвитку та ін.

На сучасному етапі історичну перспективу людства насамперед визначає екологічний фактор. Стає очевидним вплив екологічних умов на розвиток усіх без винятку компонентів соціуму. Саме це визначає необхідність розробки нової екологоекономічної концепції, розвиток і реалізація якої на практиці законодавчими і виконавчими структурами буде сприяти «екологізації» мислення і перегляду багатьох стереотипів у процесах прийняття еколого-орієнтованих рішень.

Розбалансованість української економіки загалом і її регіонів зокрема, яка супроводжується дедалі більшим загостренням проблем виробничого зростання, площі порушених господарською діяльністю територій та їх приріст, споживанням природних ресурсів та тенденції до їх зменшення, забрудненням довкілля тощо, викликає потребу створити якісно нову концепцію подальшого її розвитку, а саме Концепцію сталого (збалансованого) розвитку [1].

Концепція сталого розвитку повинна ґрунтуватися на оцінці еколого-економічного потенціалу з урахуванням екологічної ємності території – чисельності населення, яку територія здатна підтримувати своїми природними екологічними ресурсами без шкоди для власного функціонування і екологічного потенціалу.

Сталий розвиток розуміють у загальнокультурному аспекті як альтернативу духовній, екологічній, демографічній і економічній кризі сучасної цивілізації, в економічному аспекті аналізується взаємозв'язок сталого розвитку з економічним зростанням, його сумісність з ринковою економікою. Поняття «сталий розвиток» розглядається науковцями у вузькому і широкому сенсі. У вузькому розумінні увага зосереджується переважно на екологічній складовій, що пов'язується з оптимізацією діяльності стосовно біосфери. У широкому розумінні стійкий розвиток трактується як новий тип функціонування цивілізації [2; 3; 4]. Постає завдання оптимального управління не тільки природно-ресурсним потенціалом, а й усією сукупністю природного соціокультурного багатства, яке експлуатує цивілізація на конкретному етапі світового історичного розвитку.

Сутність цієї Концепції сталого розвитку полягає у таких ключових поняттях: потреб (особливо потреб, необхідних для існування найбідніших верств населення, що повинні бути предметом пріоритету); продуктивних можливостей задовольнити потреби всіх верств населення, зумовлених інтелектом зайнятих, фінансовим механізмом, інноваціями, спеціалізацією і кооперацією тощо; обмежень, зумовлених станом технологій і суспільною організацією, що зумовлюють здатність довкілля задовольняти сучасні і майбутні потреби.

Щоб досягти сталого розвитку, людство повинне забезпечити спільність економічного зростання і розвитку з охороною довкілля. Процес екологізації економіки, що спрямований на досягнення збалансованості у взаємовідносинах природи та економіки підпорядковується таким підходам:

свідома людина і, відповідно, свідома нація не повинні орієнтуватися лише на економічну доцільність господарювання, а й на екологічну;

сталий розвиток передбачає відтворення не лише кількості, якості праці і капіталу, а й біосфери на стійкій основі;

економічне зростання у часі повинно ставати дедалі більш нейтральним щодо довкілля;

техніка, технології, фінанси, організація виробництва і новації загалом повинні звести до мінімуму втрати довкілля.

Створення екологічної збалансованої економіки потребує визнання неминучості обмежень на певні форми економічного зростання, а саме на

споживання природних ресурсів та чистої первинної продукції. У зв'язку з цим твердження багатьох економістів про необхідність безмежної експансії економічної діяльності повинно піддаватися сумніву.

На конференції ООН з проблем довкілля і сталого економічного розвитку виділено такі основні принципи еколого-економічного збалансованого розвитку: «екологічної республіки»; екологічної наступності поколінь; динамічної рівноваги; «екологічних рангів»; єдності природокористування і природо відтворення; єдності екологічних і економічних інтересів; життєпідтримуючого комплексу; відтворення мотивів розвитку [1]. Виділені принципи дають підставу обґрунтувати основні фактори і завдання щодо реалізації концепції сталого розвитку, а саме: підвищення рівня загальної професійної і екологічної освіти всіх громадян, розвиток науки і посилення її зв'язку з виробництвом, інтенсифікацію усіх виробничих і управлінських процесів; зниження матеріало- і енергомісткості виробництва продукції через розроблення і впровадження інноваційних (наукомістких) технологій; впровадження безвідходних технологій і виробництв в обробному секторі економіки.

Таким чином, основними завданнями реалізації концепції сталого розвитку в Україні є політико-правові (впровадження демократії, свободи і рівності перед законом, розумного оподаткування, соціальної справедливості, розвиток національної свідомості, патріотизму, волевиявлення народу); економічні (розумне поєднання видів і форм власності, демонополізація та вільна конкуренція, виробництво товарів і послуг з урахуванням потреб суспільства); екологічні (захист довкілля, екологічна політика та екологічна безпека, збереження біорізноманіття, якість життя населення); інформативні (розвиток науки, техніки, інноваційних технологій, кібернетизація та інформатизація господарства і культури, природи, ефективності використання ресурсів, збереження біосфери тощо); соціальні (усунення відставання національної свідомості населення, розвиток у людей здатності наукового передбачення, висунення на пріоритетне місце інформаційних ресурсів перед речовинно-енергетичними); міжнародні (розвиток громадянського суспільства, торгівлі, підтримка миру і співробітництва).

Виконання цих завдань створить надійні передумови для активізації факторів сталого економічного зростання і розвитку.

Отже, раціональне використання природних ресурсів та охорона довкілля є невід'ємною складовою сталого розвитку і процесу суспільного розвитку держави, здоров'я та добробуту населення України. Подальший розвиток національної економіки повинен поєднати політику економічної стабілізації та зростання з екологічною політикою. Забезпечити сталий розвиток може тільки збалансоване, без шкоди для природи, використання просторово-економічного, природно-ресурсного, еколого-економічного, соціально-економічного потенціалів.

Список використаних джерел:

1. Декларация Рио-де-Жанейро по окружающей среде и развитию 1992 года // Действующее международное право. – М., 1997. – Т. 3. – С. 687–692.
2. Жук. М.В. Регіональна економіка: підручник. – К.: Академія, 2008. – 416 с.
3. Заблоцький Б.Ф. Регіональна економіка: навчальний посібник. – Львів: Новий світ-2000, 2008. – 546 с.
4. Мочерний С.В. Основи економічної теорії: навчальний посібник. – К.: Академія, 2009. – 504 с.
5. Семенов В.Ф. Екологічний менеджмент: навч. посібник / В.Ф. Семенов., О.Л. Михайлюк, Т.П. Галушкіна і ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.